

Projekt *Rozpamiętywanie industrialnych przeszłości. Ekologia i praca w najnowszych polskich sztukach performatywnych* sytuuje się na przecięciu teorii sztuki, performatyki i humanistyki środowiskowej. **Jego celem jest wypracowanie nowego dynamicznego i procesualnego podejścia do ekologii na podstawie analiz przykładów zaangażowanych ekologicznie polskich sztuk performatywnych ostatnich dziesięciu lat, zwłaszcza hybrydycznych projektów łączących tradycyjne strategie artystyczne, dyskursy i praktyki naukowe oraz te formy (eko)aktywizmu, które korzystają z technik artystycznych.** Przedmiotem analizy będą zwłaszcza projekty artystyczne, które odwołują się do historii osób, które po drugiej wojnie światowej migrowali, dobrowolnie lub przymusowo, ze wsi do pracy w trzech wielkich socjalistycznych projektach industrializacyjnych: w przemyśle górniczym i stalowym w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym, przy zasiedlaniu „Ziem Odzyskanych” na Pomorzu Zachodnim oraz przy budowie Nowej Huty, dziś najbardziej na wschód położonej dzielnicy Krakowa. Celem interesujących mnie projektów artystycznych nie jest jednak ustalanie faktów historycznych i relacji przyczynowo-skutkowych, **Chodzi w nich raczej o to, co niniejszy projekt określa mianem „rozpamiętywania (re-membering)”, czyli sytuowanych i ucieleśnionych praktyk, które nieustannie re-konfigurują przeszłość z perspektywy terażniejszości, by wytwarzać nowe, bardziej społecznie i ekologicznie zrównoważone wizje przyszłości.** Sztuki performatywne ostatnich lat rozpamiętują zwłaszcza relacje, zarówno pozytywne jak i negatywne, między społecznościami robotniczymi i chłopskimi – zwłaszcza kobietami i dziećmi – a środowiskiem, by wspierać oddolne zaangażowanie publiczności w ochronę lokalnych ekosystemów i wyobrażać sobie nowe scenariusze rewitalizacji terenów poprzemysłowych. **Tym samym kierują uwagę na to, co niniejszy projekt określa terminem “ekologie wykluczonych”.** **Chodzi o praktyki środowiskowe społeczności marginalizowanych w hegemonicznych, zarówno socjalistycznych jak i kapitalistycznych systemach władzy.** *Rozpamiętywanie industrialnych przeszłości* wychodzi bowiem z założenia, że polskie projekty tego typu nie tylko mogą krytycznie przyglądać się przyczynom kryzysu klimatyczno-ekologicznego, lecz także – ze względu na ogromny potencjał generowania intensywnych doświadczeń odbiorczych – skłaniać publiczności do podejmowania działań ekoaktywistycznych na poziomie lokalnym. A jak zaświadcza współczesna humanistyka środowiskowa, tylko tego typu działania mają sens jako sztuki przetrwania na zniszczonej planecie.

Wykorzystując metody studium przypadku stosowane w performatyce, niniejszy projekt bada trzy typy polskich zaangażowanych ekologicznie sztuk performatywnych, które pokazują różne taktyki rozpamiętywania przemysłowych przeszłości i ekologii wykluczonych. Po pierwsze analizie poddane zostaną najnowsze projekty artystyczne wykorzystujące techniki land artu i body artu, które przywołują opowieści o społecznościach robotniczych i chłopskich, które po drugiej wojnie światowej migrowały do Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. Po drugie, przeanalizowane zostaną projekty partycypacyjne, wykorzystujące historie dobrowolnych lub przymusowych osadników na terenie dzisiejszego Pomorza Zachodniego. Po trzecie, projekt przyjrzy się bliżej przykładom sztuk performatywnych, które posługując się środkami fantastyki naukowej, w twórczy sposób przetwarzają historie osób budujących i mieszkających w Nowej Hucie po drugiej wojnie światowej

Efektom projektu będzie seria publikacji, poddających analizie rozmaite aspekty rozpamiętywania industrialnych przeszłości oraz lokalne typy ekologii wykluczonych, sytuując je w konkretnych społeczno-politycznych i kulturowych kontekstach. Jednocześnie projekt wychodzi poza lokalną bądź regionalną perspektywę, pokazując, jak specyficzne przykłady polskich zaangażowanych ekologicznie sztuk performatywnych mogą posłużyć do wypracowania bardziej precyzyjnych sposobów myślenia o ekologii, niż te, które proponują dotychczasowe dyskursy humanistyki środowiskowej.